

Rynek Turystyczny Rumunii

**Opracowanie: Dorota Gospodarczyk
AWF V/TIR/Z/ORT**

Spis treści:

1. Informacje ogólne.

- 1.1. Wprowadzenie
- 1.2. Ustrój polityczny
- 1.3. Rys historyczny
- 1.4. Gospodarka
- 1.5. Geografia
- 1.6. Klimat Rumunii
- 1.7. Komunikacja
- 1.8. Warunki rozwoju turystycznego

2. Rumunia na tle Europy.

- 2.1. Przyjazdy turystów zagranicznych do Europy
- 2.2. Liczba nierezydentów nocujących w hotelach i obiektach typu hotelowego w latach 2000-2007
- 2.3. Liczba nierezydentów nocujących w pozostałych obiektach zakwaterowania zbiorowego w latach 2000-2007
- 2.4. Liczba hoteli o obiektów typu hotelowego w latach 2000-2007
- 2.5. Liczba zatrudnionych w 2007
- 2.6. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie
- 2.7. Podsumowanie

3. Analiza rynku turystycznego

- 3.1. Turystyka przyjazdowa
- 3.2. Turystyka wyjazdowa
- 3.3. Charakterystyka pobytów
- 3.4. Zatrudnienie w sektorze usług turystycznych
- 3.5. Branża turystyczna
- 3.6. Wpływy z turystyki

4. Znaczenie rynku turystycznego Rumunii dla Polski

5. Prognozy rozwoju turystyki w Rumunii.

- 5.1. Analiza SWOT rynku turystycznego Rumunii.
- 5.2. Podsumowanie generalne.

6. Bibliografia

7. Spis tabel

8. Spis rycin

1. Informacje ogólne.

1.1. Wprowadzenie.

Rumunia (rum. România,) – kraj w południowo-wschodniej części Europy. Graniczy z Węgrami i Serbią na zachodzie, Bułgarią na południu wzdłuż Dunaju, oraz Ukrainą i Republiką Mołdawii na północy. Kraj ma także dostęp do Morza Czarnego. Bukareszt (rum. București,) jest stolicą i największym miastem Rumunii.

<u>Konstytucja:</u>	Konstytucja Rumunii
<u>Język urzędowy:</u>	rumuński
<u>Język używany:</u>	rumuński, węgierski
<u>Stolica:</u>	Bukareszt
<u>Ustrój polityczny:</u>	republika parlamentarna
<u>Typ państwa:</u>	demokracja
<u>Powierzchnia:</u>	78 miejsce na świecie
<u>* całkowita</u>	238 391 km²
<u>* wody śródlądowe</u>	3%
<u>Liczba ludności (2008):</u>	51 miejsce na świecie
<u>* całkowita</u>	22245000
<u>* gęstość zaludnienia</u>	91 osób/km²
<u>PKB (2008):</u>	
<u>* całkowite</u>	214 mld USD
<u>* na osobę</u>	10002 USD
<u>Jednostka monetarna:</u>	1 lej = 100 bani (RON)
<u>Niepodległość:</u>	od Imperium Osmańskiego 9 maja 1877
<u>Religia dominująca:</u>	prawosławie
<u>Strefa czasowa:</u>	UTC + 2 - zima
	UTC + 3 - lato

Tab. 1. Rumunia – informacje ogólne.

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Rumunia>

Ryc. 1. Mapa Europy. Położenie Rumunii

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Rumunia>

Ryc. 2. Flaga Rumunii.

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Rumunia>

Ryc. 3. Godło Rumunii

1.2. Ustrój polityczny.

Rumunia jest demokracją o systemie parlamentarno-gabinetowym. Władza ustawodawcza koncentruje się w dwuizbowym parlamencie: Izbie Deputowanych (Camera Deputaţilor) liczącej 332 członków oraz Senacie (Senate) ze 143 deputowanymi. Obie izby wybierane są co 4 lata w wyborach tajnych, równych, bezpośrednich i proporcjonalnych. Wg konstytucji w parlamencie mają zagwarantowane miejsce przedstawiciele mniejszości narodowych (m.in. Polacy). Wynika to z faktu, iż przez szereg lat prawa innych narodowości w Rumunii były łamane, stąd chęć państwa do zagwarantowania im autentycznego uprawnienia w życiu społecznym i politycznym.

Na czele władzy wykonawczej stoi prezydent wybierany w wyborach bezpośrednich co 5 lat (do 2004 roku co cztery), będący najwyższym reprezentantem państwa, mianującym ambasadorów, szefem armii – nie sprawuje on jednak rzeczywistej władzy, która koncentruje się w rękach szefa rządu. Obecnie władza w Rumunii znajduje się w rękach centroprawicowej koalicji PNL-PD wraz z mniejszością węgierską. Szefem rządu jest Călin Popescu-Tăriceanu, funkcję prezydenta sprawuje Traian Băsescu. W opozycji pozostaje postkomunistyczna Partia Socjaldemokratyczna (Partidul Social Democrat), której przewodzi Mircea Geoană. Znaczącą jest też rola w polityce Partii Wielkiej Rumunii (Partidul România Mare) z Vadimem Tudorem na czele. Reprezentuje on skrajnie nacjonalistyczne poglądy. W opozycji znajduje się również Narodowa Partia Liberalna, która wykształciła się z dawnej Konwencji Demokratycznej prezydenta Emila Constantinescu.

1.3. Rys historyczny.

Do 1861 roku Rumunia była podzielona na Księstwo Mołdawskie, Wołoszczyznę oraz Siedmiogród (przyłączony w XX wieku). Pierwsze próby zjednoczenia w XVI wieku wysunął Michał Waleczny. Było ono jednak niemożliwe ze względu na dominację turecką na Półwyspie Bałkańskim. Dopiero w połowie XIX wieku, w wyniku osłabień Turcji po wojnie z Rosją, ustanowiono w ramach monarchii osmańskiej autonomiczne księstwa Mołdawii i Wołoszczyzny. Aleksander Jan Cuzy w 1861 roku ogłosił powstanie nowego państwa - Księstwa Rumunii, w wyniku połączenia obu księstw. W 1866 roku Aleksander Jan abdykował, a na jego miejsce powołano księcia Karola I z dynastii Hohenzollern-Sigmaringen. W latach 1877-78, podczas wojny rosyjsko-tureckiej, Rumunia proklamowała swoją niepodległość. Dzięki temu, że Rumunia wystąpiła po stronie Rosji, zyskała odebraną Turkom północną Dobrudżę, tracąc jednocześnie na rzecz Rosji Besarabię. W roku 1881 Rumunia

ogłosiła się królestwem. Dwa lata później Karol I zawarł tajne przymierze z Austro-Węgrami i Niemcami skierowane przeciwko Rosji. Podczas drugiej wojny bałkańskiej, Rumunia wystąpiła w 1913 roku przeciwko Bułgarii, czego skutkiem była aneksja południowej Dobrudży. W sierpniu 1916 roku Rumunia przystąpiła do I wojny światowej i opowiedziała się po stronie Ententy. Po jej zakończeniu terytorium kraju zwiększyło się niemal dwukrotnie - przyłączone zostały: Besarabia, Bukowina, Siedmiogród i większa część Banatu. Zmiany te zostały uznane międzynarodowymi traktatami z Saint-Germain-en-Laye i Neuilly-sur-Seine z 1919 roku oraz Trianon z 1920 roku. W latach 30. XX wieku znaczną pozycję uzyskała profaszystowska Żelazna Gwardia. W 1938 roku rządy znalazły się w rękach Karola II, który rozwiązał partie polityczne i parlament. W roku 1939 Rumunia uzyskała gwarancje bezpieczeństwa od Francji i Wielkiej Brytanii. W czasie II wojny światowej Rumunia straciła sporą część swoich ziemi. W czerwcu 1940 roku na rzecz ZSRR utraciła Besarabię oraz północną Bukowinę, dwa miesiące później odstąpiono Węgrom północny Siedmiogród, a następnie we wrześniu oddano Bułgarii południową Dobrudżę. W wyniku tej sytuacji abdykował Karol II, na rzecz swojego syna Michała I, który z kolei przekazał władzę ugrupowaniu faszystowskiemu z generałem Ionem Antonescu na czele. W listopadzie 1940 roku Antonescu podpisał akt przystąpienia Rumunii do Paktu Trzech (Japonia, Niemcy, Włochy) i zapewnił Niemcom kontrolę nad wydobywaniem i dostawami rumuńskiej ropy naftowej. Po klęsce Niemców pod Kiszyniowem i Jassami, utworzony w 1943 roku, podziemny Patriotyczny Front Antyhitlerowski doprowadził w sierpniu 1944 roku do wybuchu powstania antyhitlerowskiego w Bukareszcie, obalenia dyktatury Antonescu i wypowiedzenia wojny Niemcom. W lutym 1945 roku powstał rząd Frontu, z premierem Petru Grozą na czele. Rok później Front zdobywa większość mandatów do zgromadzenia narodowego, rozwiązano opozycyjne partie polityczne oraz spowodowano abdykację Michała I. 30 grudnia 1947 roku rumuński parlament ogłosił Rumunię Republiką Ludową, a dwa miesiące później podpisano układ o współpracy z ZSRR, przystępując w 1949 roku do Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, a w 1955 do Układu Warszawskiego. Po śmierci Stalina, przywódca Rumuńskiej Partii Robotniczej - Gheorghe Gheorghiu-Dej doprowadził do opuszczenia Rumunii przez siły radzieckie. Jego następca Nicolae Ceaușescu, kontynuował taką politykę. W roku 1968 roku sprzeciwił się uczestnictwu w agresji państw-członków Układu Warszawskiego na Czechosłowację, a następnie zawiesił udział Rumunii w strukturach wojskowych paktu. Z początku Ceaușescu zyskał zwolenników wśród państw zachodnich, za dystans wobec ZSRR. Rumunia przekształcała się jednak w totalitarne, policyjne państwo, a Ceaușescu ogłosił się wodzem narodu (conducătoare). Od 1965, aż do 1989 roku nazwa państwa brzmiała: Socjalistyczna Republika Rumunii. Posługiwał się on terrorem policyjnym. W latach 80. dochodzi do kryzysu gospodarczego, a poziom życia jest coraz gorszy. Powoduje to niechęć do opartych na przemocy rządów Rumuńskiej Partii Komunistycznej. W grudniu 1989 roku przy użyciu wojska krwawo spacyfikowano w Timișoarze uczestników wystąpień ludności węgierskiej protestującej przeciwko próbom jej wynarodowienia. 21 grudnia zorganizowano wiec poparcia dla Nicolae Ceaușescu. Przerodził się on w antyrządową demonstrację, w wyniku której dzień później manifestanci wkroczyli do siedziby Komitetu Centralnego, z której dyktator, wraz ze swoją żoną (Eleną) usiłowali zbiec na pokładzie helikoptera. W efekcie udało się ich pojąć, a także postawić przed doraźnym trybunałem wojskowym, który skazał ich na karę śmierci - wyrok wykonano natychmiast. Po obaleniu dyktatury główną siłą polityczną stał się komunistyczny Front Ocalenia Narodowego, który w swoich szeregach skupiał byłych działaczy Rumuńskiej Partii Komunistycznej oraz przedstawicieli innych nurtów politycznych. Prezydentem został Ion Iliescu. Kiedy w 1996 roku w wyborach

zwyciężyła chadecja, jego miejsce zajął Emil Constantinescu. Cztery lata później wybory wygrywa postkomunistyczna Rumuńska Partia Demokracji Społecznej, a prezydentem ponownie zostaje wybrany Iliescu. 29 marca 2004 roku Rumunia przystąpiła do Paktu Północnoatlantyckiego (NATO).

1.4. Gospodarka.

Jest gospodarką przejściową od centralnie planowanej do rynkowej. Od 1991 roku gospodarka Rumunii jest prywatyzowana. W sektorze prywatnym wytwarzane jest prawie 70 procent PKB. Bezrobocie liczone dla całego kraju nie przekracza 10 proc., choć w niektórych regionach sięga nawet 60 proc. W 2005 roku Rumunię nawiedziła powódź, która wyrządziła straty w wysokości około 1 mld euro, obawiano się wtedy, że może to nawet opóźnić jej przystąpienie do Unii Europejskiej. Najważniejszymi gałęziami są górnictwo, hutnictwo i przemysł maszynowy. W Rumunii rozwija się także turystyka.

Od 29 marca 2004 roku Rumunia jest członkiem NATO, a od 1 stycznia 2007 także Unii Europejskiej. Po przyjęciu do organizacji, Rumunia stała się siódmym według liczby ludności krajem wspólnoty.

W pierwszym kwartale 2008 roku PKB wzrosło o 9%.

1.5. Geografia.

Znaczna część granicy rumuńsko-bułgarskiej i rumuńsko-serbskiej opiera się na Dunaju. Dopływ tej rzeki, Prut, tworzy granicę z Mołdawią. Dunaj wpływa do Morza Czarnego tworząc deltę, którą uznano Światowym Rezerwatem Biosfery.

Ponieważ znaczne odcinki rumuńskich granic opierają się na rzekach, często meandrujących, a także ponieważ delta Dunaju stale powiększa się o 2-5 metrów rocznie, powierzchnia Rumunii nieco wzrosła w ostatnich dekadach. Obecnie powierzchnia kraju wynosi 238 291 km², podczas gdy w roku 1969 wynosiła około 237 500 km².

Karpaty stanowią dominującą formę krajobrazu w środkowej Rumunii i otaczają Wyżynę Transylwańską. W czterech najwyższych masywach górskich: Retezat 2509 m n.p.m., Paringu 2518 m n.p.m., Fagaras 2544 m n.p.m. i Bucegi 2507 m n.p.m. położonych w Karpatach Południowych oraz Górach Kelimeńskich i Rodniańskich w Karpatach Wschodnich liczne szczyty przekraczają wysokość 2000 metrów. Znaczna wysokość gór sprawia że posiadają one cechy rzeźby wysokogórskiej (niewielkie kotły polodowcowe, polodowcowe jeziora górskie, ściany skalne) przypominające wyglądem Tatry Zachodnie a w środkowej części Gór Fagaskich rzeźbę wybitnie wysokogórską z nagimi ścianami skalnymi przypominającymi Tatry Wysokie. Najwyższym jest Moldoveanu 2544 m n.p.m. Na południu, Karpaty przechodzą w łagodne wzgórza, a następnie w Równinę Bărăgan.

Trzy najwyższe szczyty Rumunii to:

	Nazwa	Wysokość	Pasma
1	Moldoveanu	2544 m	Góry Făgăraș
2	Negoiu	2535 m	Góry Făgăraș
3	Viștea Mare	2527 m	Góry Făgăraș

Główne miasta Rumunii to:

Nazwa	Liczba ludności
-------	-----------------

1.	Bukareszt	2 082 334
2.	Jassy	320 888
3.	Kluż-Napoka	317 953
4.	Timișoara	317 660
5.	Konstanca	310 471
6.	Krajowa	302 601
7.	Gałac	298 861
8.	Braszów	284 595
9.	Ploeszti	232 527
10.	Braila	216 292
11.	Oradea	206 616
12.	Arad	183 939
13.	Bacău	175 500

Podział administracyjny Rumunii jest bardzo scentralizowany i prosty w porównaniu do systemów administracji terytorialnej w krajach Unii Europejskiej.

Kraj dzieli się na:

* 8 regionów rozwoju (regiuni de dezvoltare) - ich zadaniem jest przede wszystkim koordynacja rozwoju okręgów wchodzących w ich skład. Po wejściu Rumunii do Unii Europejskiej odpowiadają poziomowi NUTS-2.

* 41 okręgów (județe) oraz miasto Bukareszt.

* 2686 gmin wiejskich oraz 265 gmin miejskich i miast.

Między miastami a gminami nie ma innych jednostek administracyjnych. W skład gmin wchodzi wsie, nie mające jednak oddzielnej administracji. W Rumunii obecnie są 13 092 wsie.

Status specjalny ma miasto Bukareszt, które działa na prawach okręgu i podzielone jest na sześć sektorów mających odrębne urzędy, podlegające głównemu urzędowi miasta.

Poza oficjalnym podziałem administracyjnym Rumunii na okręgi, tradycyjnie wydziela się także krainy historyczne, których symbole znajdują się na rumuńskim godle:

- Wołoszczyzna
- Mołdawia
- Dobrudża
- Banat
- Siedmiogród (Transylwania)

Ryc. 4. Podział administracyjny Rumunii i tradycyjne krainy historyczne: Wołoszczyzna (kolor niebieski), Mołdawia (kolor czerwony), Siedmiogród (kolor zielony), Dobrudża (kolor żółty), Banat (kolor brązowy)

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Rumunia>

Nie przewiduje się nadania im w przyszłości jakichś form autonomii, samodzielności, itp., choć istnieją plany decentralizacji kraju i nowego podziału, tym razem na

regiony. Los tych planów jest jednak niepewny w związku z niewielkim poparciem, jakie okazuje im społeczeństwo.

1.6. Klimat Rumunii

Na południu Niziny Wołoskiej i w Dobrudży warunki pogodowe są zbliżone do śródziemnomorskich, a w wyżynnym centrum – do panujących w Europie Środkowej. Duży wpływ na klimat Wyżyny Mołdawskiej i Niziny Wołoskiej ma wiatr wiejący z północnego wschodu i ze wschodu, zwany crivațul. Za jego sprawą zimy są tam ostre, śnieżne, lecz krótkie (średnia temperatura w styczniu wynosi -3°C), a lata długie i gorące (średnia temperatura w lipcu wynosi 23°C). W Dobrudży, szczególnie zaś na wybrzeżu Morza Czarnego, upały nie są tak dokuczliwe dzięki łagodzącemu oddziaływaniu masy powietrza morskiego. Crivațul nie dociera do Siedmiogrodu, ponieważ napotyka barierę klimatyczną, jaką stanowią Karpaty. Wraz ze wzrostem wysokości obniża się temperatura i zwiększa średnia opadów. Efekt cieplarniany wywołuje anomalie pogodowe także w Rumunii, wpływając na niwelowanie różnic klimatycznych między Karpatami i innymi częściami kraju. Pory roku zaczynają ograniczać się do bardzo gorącego lata i mroźnej zimy, co powoduje coraz większe straty w uprawach.

Opady są najobfitsze w maju i w czerwcu; średnia krajowa to 640 mm rocznie. W Karpatach średnia ta wynosi 1400 mm, na równinach – 500 mm, w Multanach, Dobrudży i w południowej części Wyżyny Mołdawskiej – 400 mm. Najmniej opadów odnotowuje się w delcie Dunaju – tylko 380 mm rocznie.

Turyści zainteresowani wyłącznie kulturą i zabytkami mogą wybrać się do Rumunii właściwie o każdej porze roku. Warto jednak pamiętać, że zimą wysokogórskie drogi bywają zamykane z powodu obfitych opadów śniegu i dotarcie do niektórych miejsc może być utrudnione. Poza tym w zimie nieczynne są niektóre skanseny i jaskinie.

Najlepszym okresem na zwiedzanie jest koniec września i październik, kiedy drzewa mieniają się wspaniałymi barwami jesieni. W połączeniu z pięknymi zabytkami pobyt w Rumunii o tej porze roku to niezapomniane przeżycie.

Dla turystów lubiących złociste wybrzeże i ciepłe morze najlepsze miesiące na wypoczynek to czerwiec i wrzesień, kiedy plaże są mniej zatłoczone, a ceny niższe w porównaniu ze szczytem sezonu.

Najlepsze warunki dla amatorów górskich wycieczek panują od maja do września, chyba że preferują oni wędrowanie w śniegu. Rumuńskie Karpaty dają wręcz nieograniczone możliwości – nie wszystkie szlaki są wprawdzie oznaczone w terenie, ale mając dobre mapy, łatwo sobie z tym poradzić. Sporty zimowe można uprawiać od grudnia do kwietnia. Liczne kurorty i ośrodki zapewniają zadbane trasy narciarskie z wyciągami i kolejkami linowymi. Pomyślano zarówno o początkujących, jak i zaawansowanych miłośnikach nart oraz snowboardu.

1.7. Komunikacja.

Rumunia ma dobrze rozwiniętą sieć połączeń kolejowych. Pociągami można dojechać niemal wszędzie. Połączenia między głównymi miastami są dość częste, ceny biletów na ogół dużo tańsze niż w Polsce. Pociągi jeżdżą punktualnie, lecz niestety są raczej powolne. Stan techniczny taboru jest nieco gorszy niż PKP. Minusem jest fatalna organizacja. Rozkłady jazdy i informacje są mało czytelne i nie zawsze aktualne, zasady sprzedaży biletów są dość zawiłe, dlatego warto kupować bilety z wyprzedzeniem i na dworcu przychodzić dużo wcześniej przed odjazdem pociągu, aby się tym wszystkim zorientować i bezstresowo nabyć bilet.

Najlepiej zas bilety kupować nie dworcach lecz w przedsprzedaży (od 10 do 2 dni przed terminem podróży) w biurach CFR (Caile Ferete Romane - Rumuńskie Drogi Żelazne czyli nasze PKP). Biura takie zazwyczaj znajdują się w zupełnie innej części miasta niż dworzec kolejowy. Atrakcją podróżowania koleją jest możliwość podziwiania wspaniałych górskich widoków (trasy kolejowe są często bardzo malownicze) oraz możliwość nawiązania kontaktu z rumuńskimi współpasażerami. Między najważniejszymi miastami kursują również bardzo nowoczesne, szybkie i komfortowe pociągi Inter-city lecz ze względu na ceny biletów jest oferta dla bogatszych turystów. Dość dobre są połączenia autobusowe lecz za sprawą przed wszystkim prywatnych firm przewozowych. Państwowy "PKS" dysponuje autobusami w opłakanym stanie technicznym, na jego dworcach panuje chaos jeszcze większy niż na kolei autobusy są straszliwie zatłoczone. Zdecydowanie lepiej korzystać z linii prywatnych. Drogi o znaczeniu ogólnokrajowym mają stan techniczny na ogół chyba trochę gorszy niż w Polsce. Drogi lokalne (np. w górach) czasem mogą być zupełnie nieprzejezdne. Kierowcy winni jednak bardzo uważać ze względu na szalencza jazdę rumuńskich kolegów którzy pomijając pirackie predkości jakie rozwijają swoimi Daciami potrafią wyprzedzać na trzeciego na górskiej serpentynie a reguły pierwszeństwa przejazdu niewiele dla nich znaczą. Dość dobrym sposobem poruszania się, zwłaszcza między mniejszymi miejscowościami, jest autostop. Kierowcy zatrzymują się chętnie, jednak często oczekują zapłaty za podwiezienie. Warto dogadać się co do ceny zanim wsiądzie się do samochodu, żeby uniknąć nieprzyjemnych niespodzianek. Przyjęło się płacić stawki takie, jak za autobus na danej trasie lub trochę niższe. Jednak większość kierowców, kiedy orientują się, że mają do czynienia z obcokrajowcem, nie oczekują zapłaty.

1.8. Warunki rozwoju turystycznego.

Rumunia to bez wątpienia jeden z atrakcyjniejszych turystycznie krajów Europy choć jeszcze nie doceniany i niezbyt dobrze poznany. Po dziesięcioleciach zastoju dynamicznie rozwija się infrastruktura turystyczna, drogi, hotele, ochrona zabytków, dóbr kultury i przyrody. Kraj bezpieczny i otwarty na turystów zyskał swoją popularność dzięki produkcją filmów o brutalnym panującym tu kiedyś Księciu Drakuli, przedstawianym w filmach jako wampir. Rumunia posiada na swym terytorium znaczną część Karpat oraz dysponuje pięknymi plażami nad ciepłym czarnomorskim wybrzeżu, które zachęca do spędzenia nad nim wakacje. Jej bogactwo kulturalne i tradycje sprawiają iż kraj ten jest niezwykle atrakcyjny dla podróżnych oraz turystów szukających wypoczynku.

Stolica Rumunii, Bukareszt oferuje odwiedzającym takie zabytki jak; XVI-wieczna cerkiew Curtea Veche i klasztor Marcuța i Mihai Voda, cerkiew Patroarchy, Cretulescu, kościół Św. Jana, (który jest częściowo wykuty w skale), pałac Mogosoia, Biserica Patriarhei (główny kościół rumuńskiego prawosławia), oraz łuk triumfalny "Arcul de Triumf". Symbolem panowania Ceausescu jest niewątpliwie "Casa Poporului" (Dom Ludowy). Interesujące i warte odwiedzenia jest również Narodowe Muzeum Historyczne, posiadające bogatą kolekcję dzieł sztuki od neolitu po współczesność. W Bukareszcie warto odwiedzić również, któryś z parków i ogrodów (np. Cismigiu Gardens) oraz Wiejski Skansen, znajdujący się na przedmieściach miasta.

Północna część Rumunii to urzekające krajobrazy łagodnych wzgórz i dolin przypominający nasze Polskie Beskidy. Tereny te to również wspaniałe zabytki historii takie jak słynne (unikalne zabytki UNESCO) "malowane klasztory", wspaniałe wtopione w krajobraz budowle ludowe, bogaty folklor i wielonarodowa kultura. Turystę z Polski z pewnością zainteresują gościnne polskie wioski i wiele innych

trakcji. Kolejna malownicza kraina na terenach północnych rubieżach Siedmiogrodu położona wśród atrakcyjnych pasm górskich Karpat wschodnich to Maramuresz. Słynąca ona z przebogatego i wciąż żywego folkloru i tradycji ludowych oraz legendy o wampirach, żyjących w licznych tu zamkach Siedmiogrodu. Turystę niewątpliwie zauroczą wiejskie drewniane strzeliste cerkwie, ozdobne, rzeźbione bramy i zagrody oraz przebogate, noszone na co dzień stroje ludowe, kultywowane obrzędy i zwyczaje.

Tereny Południowej Rumunii stanowi kraina Wołoszczyzny (stolica Bukareszt), która rozciąga się pomiędzy Karpatami a Dunajem, oferując turystę ciekawe miejsca do zwiedzenia. Na trasie tej koniecznie zobaczyć trzeba miasta, Turnu Severin, Craiova, Tirgu Jiu, Trigoviste i Ploiesti. U podnóża Karpat znajduje się wiele historycznych ośrodków "monastyrów" takich jak Tismana, Horezu, Cozia czy Curtea de Arges. Bardzo atrakcyjna jest wcinająca się w Karpaty dolina Prahowy z góorskimi kurortami Bisteni i Sinaia oraz ze wspaniałym pałacem królewskim.

Wschodnia Rumunia to przede wszystkim wyżynne tereny położone pomiędzy wschodnimi Karpatami a Prutem, ze stolicą w historycznym mieście Jassy. Miasto to bogate jest w zabytki z różnych okresów, oraz stanowi znaczący ośrodek kulturalny i uniwersytecki. Ciekawy jest także region Neamt z historycznymi klasztorami u podnóża Karpat, słynne winnice Cotnari, uzdrowisko Slanic Moldova, czy też historyczny port na RDunajem Gałaczs. Niezbyt długie ale na znacznym odcinku dobrze zagospodarowane i wspaniale nadające się do letniego wypoczynku Morze Czarne to miejsce na wspaniałe wakacje. Szerokie, piękne plaże, nowoczesne hotele, restauracje, promenady oraz kurorty, Mamaia, Eforia, Costinesti, Neptun, Jupiter, Mangalia zachęcają swoim urokiem każdego turystę. Przylegająca do wybrzeża kraina Dobrudża to również bardzo atrakcyjna turystycznie kraina. Jej głównym miastem i portem jest Konstanca, która posiada liczne zabytki antyczne, tureckie i secesyjne a także zachwyca antycznymi ruinami Histrii, meczetami Mangalii i Babadag czy winnicami Murfatlaru.

Zachodnią Rumunię tworzy region Siedmiogrodu i Transylwanii. jest to bardzo ciekawa kraina położona wewnątrz łuku Karpat, o wyjątkowo bogatej historii, której dobrze zachowane zabytki i pamiątki spotyka turysta na każdym kroku. Bogactwo i dziedzictwo kulturowe tego regionu tworzy "Kraina Sasów Siedmiogrodzkich" ze wspaniałymi średniowiecznymi miastami (Sybin, Medias, Sigiszoara i in.) oraz z unikalnymi saskimi warownymi kościołami i grodami wiejskimi. Znajduje się tu wiele twierdz i zamków (Hunedoara, Bran). W Transylwanii turysta może także przybyć szlak prowadzący po historycznych i legendarnych miejscach związanych ze słynnym Drakulą i jego historycznym pierwowzorem.

2. Rumunia na tle Europy.

2.1. Przyjazdy turystów zagranicznych do Europy.

W 2007 roku było na świecie 903 mln międzynarodowych wizyt turystycznych, o 6,6% więcej niż w 2006 roku. W ciągu czterech miesięcy 2008 roku liczba podróży wzrosła o ok. 5%.

Najszybszym tempem wzrostu w 2007 r. charakteryzują się: Bliski Wschód (16,4%), Azja i Pacyfik (10,4%) i Afryka (7,4%). Dobrze rozwinięte rynki Europy i obu Ameryk wzrosły o blisko 5%.

Największy wzrost liczby przyjazdów w Europie odnotowały kraje o stosunkowo niewielkim ruchu przyjazdowym: Czarnogóra, Serbia, Izrael (UNWTO zalicza Izrael do regionu Southern/Mediter. Europe), Bośnia i Hercegowina, Armenia, Turcja, Białoruś.

Kraj/regio n	Przyjazdy (w tys.)			Zmiany (%)			Oszacowani a zmian* (%)	
	Źródła danyc h	2006	2007	04- maj	05- cze	06- lip	Źródła danyc h	07- sie
Europa		46217 6	48440 7	4,2	5	4,8		2,3
Dania	TCE	4716	b.d.	6,3	0,4	b.d.	NCE(1)	4,7
Finlandia	TF	3375	3519	10,6	7,5	4,3	TCE	9,8
Islandia	TCE	971	1054	4,2	11,4	8,6	THS(2)	-4,1
Irlandia	TF	8001	b.d.	5,5	9,1	b.d.	TF	0,8
Norwegia	TF	3945	b.d.	5,4	3,2	b.d.	THS	-1,3
Szwecja	TCE	4729	5224	4,4	-3,2	10,5	TCE	8
Wielka Brytania	TF	30654	30677	9,2	9,3	0,1	VF	0,1
Austria	TCE	20269	20766	3	1,6	2,5	TCE	8,1
Belgia	TCE	6995	7045	0,6	3,7	0,7	TCE	2,8
Francja	TF	78900	81900	1	3,9	3,8	THS	-1,2
Niemcy	TCE	23498	2442	6	10,1	3,9	TCE	5,1
Holandia	TCE	10739	11008	3,8	7,3	2,5	TCE	2,7
Szwajcaria	THS	7863	8448	b.d.	8,8	7,4	THS	6,8
Armenia	TCE	381	450	21,1	19,6	18,1	TF	b.d.
Białoruś	TF	90	105	34,6	-0,6	16,7	TF	b.d.
Bułgaria	TF	5158	5151	4,5	6,6	-0,1	TF	15,5
Czechy	TCE	6435	668	4,5	1,6	3,8	TCE	8,5
Estonia	TF	194	19	9,5	1,2	-2,1	TCE	0
Węgry	TF	926	8638	-18,3	-7,2	-6,7	TF	4,6
Polska	TF	1567	14975	6,4	3,1	-4,4	VF	-9,7
Mołdawia	TF	13	13	-4,2	-43,5	0	TF	b.d.
Rumunia	TCE	138	1551	5,2	-3,5	12	TCE	6,4

Tab. 2. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich z uwzględnieniem Rumunii.

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>

W cytowanym źródle znajdują się istotne informacje o rodzaju informacji statystycznej gromadzonych przez poszczególne kraje.

Legenda:

- * TF - międzynarodowe przyjazdy turystów na granicach (wyłączając odwiedzających jednodniowych);
- * VF - międzynarodowe przyjazdy na granicach (włączając odwiedzających jednodniowych);
- * TCE - turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych zakwaterowania zbiorowego;
- * THS - turyści zagraniczni korzystający z hoteli i obiektów typu hotelowego;
THS(1) - w tym apartamenty, mieszkania wakacyjne;
- * NHS - liczba noclegów w hotelach i obiektach typu hotelowego;
NHS(1) - w tym apartamenty, mieszkania wakacyjne;
NHS(2) - tylko hotele;
- * NCE - liczba noclegów w obiektach noclegowych zakwaterowania zbiorowego.
NCE(3) - hotele, ośrodki wypoczynkowe i schroniska młodzieżowe.

Według powyższych danych zbieranych przez UNWTO najchętniej odwiedzanym krajem w 2007r nadal jest Francja (blisko 82 mld), która wyprzedza o ok. 20 mln Hiszpanię.

Jeśli chodzi o analizowaną przeze mnie Rumunię, to w 2007r liczba przyjazdów turystów zagranicznych wyniosła 1 mln 551 tysięcy, co stanowiło ok. 0,32 % wszystkich przyjazdów turystów zagranicznych do Europy.

2.2. Liczba nierezydentów nocujących w hotelach i obiektach typu hotelowego w latach 2000-2007

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgia	5163	5117	5323	5261	5385	5409	5664	5713
Bułgaria	741	864	1030	1376	1668	1909	2023	2206
Czechy	4097	4862	4314	4485	5346	5686	5781	6098
Dania	1336	1310	1275	1296	1366	1350	1357	1308
Niemcy	1671 9	1575 4	1567 2	1597 9	1762 0	1876 1	2063 0	21449
Estonia	825	896	937	1009	1300	1358	1330	1286
Irlandia	5491	3577	.	.	.	.	.	.
Grecja	7767	6997	6654	6574	6313	7143	7548	8746
Hiszpania	2715 0	2701 2	2661 1	2724 9	2762 0	2902 9	3441 2	35783
Francja	3426 7	3509 7	3609 3	3252 0	3398 8	3503 3	3250 6	33463
Włochy	2879 7	2913 8	2934 0	2817 4	2991 6	3087 0	3351 3	34757(p)
Cypr	2236	2335	2034	1818	1725	1750	1761	1775
Łotwa	266	319	352	402	520	680	746	765
Węgry	2604	2669	2659	2599	2951	3140	3009	3131
Malta	850	985	949	962	1038	1023	1004	1080
Holandia	7738	7445	7433	6931	7602	8081	8567	8713
Austria	1324	1327	1348	1374	1407	1454	1494	15344

	0	9	7	8	6	2	7	
Polska	2505	2488	2536	2701	3385	3723	3738	3833
Portugalia	5119	4934	5060	4906	5201	5355	5883	.
Rumunia	852	894	982	1089	1332	1407	1363	1531
Słowenia	884	933	1006	1053	1125	1192	1247	1354
Słowacja	836	927	1041	1043	1094	1203	1292	1350
Finlandia	1751	1774	1796	1800	1825	1828	2045	2188
Szwecja	2465	2586	2577	2552	2610	2736	2867	2993
Wielka Brytania	1701 9	1701 9	1417 6	1439 7	1582 0	1700 9	1871 1	18671(p)

. – brak danych

(p) – dane prowizoryczne

Tab. 3. Liczba (w tys) nierezydentów nocujących w hotelach i obiektach typu hotelowego.

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>

Na podstawie powyższych danych zgromadzonych przez EUROSTAT, w 2007r liczba turystów- nierezydentów nocujących w hotelach oraz obiektach typu hotelowego w Rumunii wynosiła 1 mln 531 tys osób. Widać wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 12%.

Natomiast w porównaniu z największym rywalem Rumunii pod względem turystyki, Bułgarią, która zanotowała liczbę 2 mln 206 tys noclegów wypada słabiej o 44%.

2.3. Liczba nierezydentów nocujących w pozostałych obiektach zakwaterowania zbiorowego w latach 2000-2007.

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgia	1294	1334	1401	1429	1325	1338	1330	1331
Bułgaria	9	10	10	22	26	26	28	21
Czechy	676	544	429	591	715	650	655	581
Dania	733	712	717	718	654	652	678	718
Niemcy	2220	2191	2221	2403	2517	2739	2939	2944
Estonia	.	.	67	104	74	95	98	94
Irlandia	5130	462	.	.	.	.	.	.
Grecja	245	211	189	194	148	206	201	208
Hiszpania	9738	9241	9427	9395	8677	8378	8732	8170
Francja	7655	6855	7092	6835	6749	6912	6970	6954
Włochy	6310	6630	7015	6832	6800	7185	7681	8072(p)
Węgry	610	401	354	349	319	306	301	320
Polska	613	663	610	631	549	587	576	554
Portugalia	481	458	500	477	453	415	466	.
Rumunia	15	20	17	16	27	23	17	20
Słowenia	153	243	250	272	325	322	325	350
Słowacja	209	286	344	326	289	295	302	315
Szwecja	1363	1522	1699	1716	2066	2147	1828	2135
Wielka Brytania	1986	1986	1488	1482	1759	2030	2244	2366(p)

Tab. 4. Liczba (w tys)nocujących w pozostałych obiektach zakwaterowania zbiorowego.

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>

Jak widać z powyższej tabeli liczba turystów nocujących w obiektach zakwaterowania zbiorowego innych niż hotele i obiekty typu hotelowego zmieniała się nierównomiernie na poziomie analizowanych lat. W 2007 roku wynosiła 20 000 zakwaterowanych, czyli o 18% więcej niż w roku poprzednim. Porównując Rumunię z innymi państwami Europy liczba ta wygląda bardzo blado, chociażby w zestawieniu z Polską, gdzie nocujących w 2007r zanotowano 554 000.

2.4. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego w latach 2000-2007.

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgia	1998	2034	2010	1957	1922	1899	1955	2013
Bułgaria	648	679	755	849	1016	1230	1348	1526
Czechy	3960	4112	4335	4377	4311	4278	4314	4559
Dania	472	484	482	478	485	482	473	477
Niemcy	38551	38529	38129	37547	36839	36575	36201	35941
Estonia	350	353	193	230	267	317	341	346
Irlandia	5449	5222	5009	4821	4554	4407	4296	4087
Grecja	8342	8342	8329	8689	8899	9036	9111	9207
Hiszpania	16287	16369	16732	17102	17402	17607	18304	17827
Francja	19379	18773	18768	18617	18598	18689	18361	18135
Włochy	33361	33421	33411	33480	33518	33527	33768	34037(p)
Węgry	1928	1994	2167	2261	1952	2061	2032	1999
Polska	1449	1391	1478	1547	2139	2200	2301	2443
Portugalia	1786	1781	1898	1934	1954	2012	2028	.
Rumunia	2533	2681	2765	2989	3301	3608	4125	4163
Słowenia	448	381	393	381	350	344	358	396
Słowacja	582	764	816	838	873	885	922	1249
Finlandia	1011	989	971	992	961	938	923	909
Szwecja	1906	1979	1737	1765	1833	1857	1888	1893
Wielka Brytania	47410	44744	44657	44126	44625	32926	39107	40130(p)
Norwegia	1166	1160	1124	1099	1079	1136	1119	1112
Szwajcari a	5754	5701	5643	.	.	5836	5693	5635

Tab. 5. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego w latach 2000-2007r.

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>

Z powyższej tabeli wynika, że w 2007r w Rumunii znajdowało się 4163 hotele lub obiekty typu hotelowego. Widać niemal dwukrotny wzrost liczby tych obiektów w porównaniu do 2000r, a dokładnie o 40%.

2.5. Liczba zatrudnionych w 2007r.

Kraj	Cała gospodarka	w tym sektor "Hotele i restauracje"	w tym: sektor "Zakwaterowanie turystyczne"
EU-27*	218 553	9 178	2309
Austria	4 028	259	94
Belgia	4 380	151	.
Bułgaria	3 253	163	38
Chorwacja	1 614	95	.
Cypr	378	24	12
Czechy	4 922	182	47
Dania	2 804	82	22
Estonia	655	23	.
Finlandia	2 492	84	17
Francja	25 642	875	256
Grecja	4 510	312	78
Hiszpania	20 356	1 451	337
Niemcy	38 210	1 433	375
Norwegia	2 434	67	23
Polska	15 241	291	90
Portugalia	5 170	289	59
Rumunia	9 353	137	34
Węgry	3 926	163	37
Wielka Brytania	28 441	1 247	.
Włochy	23 222	1 154	238

Tab. 6. Liczba zatrudnionych w 2007r (w tys)

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>

W 2007r w Rumunii zatrudnionych było 9 mln 353 tys osób. Jedynie 1,46 % to zatrudnieni w sektorze „Hotele i restauracje”, natomiast tylko 0,36 % to osoby pracujące w sektorze „Zakwaterowanie turystyczne”
W porównaniu do Europy procent zatrudnienia w tych sektorach wynosi odpowiednio 1,5% oraz 1,47%.

2.6. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie.

	Wpływy			Zmiany				
	W 2000	W 2006	W 2007	waluta	05/04 (%)	06/05 (%)	07/06 (%)	08/07* (%)
Europa	231 306	376 945	433 404					
Dania	3 694	5 569	6 141		-6,8	4,6	0,9	8,5
Finlandia	1 411	2 375	2 823		5,3	7,6	8,9	5,3
Islandia	229	443	633		-1,3	20,7	30,5	72,7

Wielka Brytania	21 857	33 695	37 617		9,5	8,5	2,7	-1,5
Francja	30 757	46 345	54 228		-2,8	4,3	7,2	-0,6
Niemcy	18 693	32 801	36 029		5,4	11,4	0,6	1,8
Białoruś	93	278	306	\$	-6,3	9,7	10,1	b.d.
Bułgaria	1 076	2 588	313		9,3	5,5	10,8	14,8
Węgry	3 757	4 233	4 728	€	1,2	2	2,3	10,4
Polska**	5 677	7 239	10 627		-4,9	10,7	30,9	-6,3
Mołdawia	39	112	164	\$	13,1	8,3	47	25,8
Rumunia	359	1 298	1 464	€	109,9	21,4	3,3	b.d.
Rosja	3 429	7 628	9 607	\$	6,1	30	25,9	48,5
Portugalia	5 243	8 377	10 132		0,1	7,6	10,8	7
Serbia	b.d.	398	531	\$	40	29,3	33,5	15,2
Słowenia	965	1 789	2 219		5,2	3,3	13,6	-1,8
Hiszpania	29 967	51 122	57 795		6	5,6	3,6	5
Turcja	7 636	16 853	18 487	\$	14,2	-7,2	9,7	21,9

Tab. 7. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie (w mln USD)

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>

Wpływy z turystyki wzrosły do 856 mld USD (625 mld euro) W Europie wielkość wpływów wyniosła 433,4 mld USD. Spośród krajów europejskich ponad dwudziestoprocentowy przyrost wpływów zanotowały: Czarnogóra, Azerbejdżan, Mołdowa, Serbia, Ukraina, Macedonia, Polska, Islandia, Łotwa, Rosja, Albania, Gruzja, Szwecja i Kazachstan.

Wpływy z turystyki międzynarodowej Rumunii w 2007r wynosiły w 1 mld 464 mln euro.

W odniesieniu do wpływów całej Europy, stanowiły one 0,34 %.

2.7. Podsumowanie.

Turystyka Rumunii ma małe znaczenie w odniesieniu do całej Europy. Państwa Zachodnie przewyższają ją pod względem odwiedzalności, infrastruktury, a co za tym idzie osiągalnych dochodów z turystyki zagranicznej.

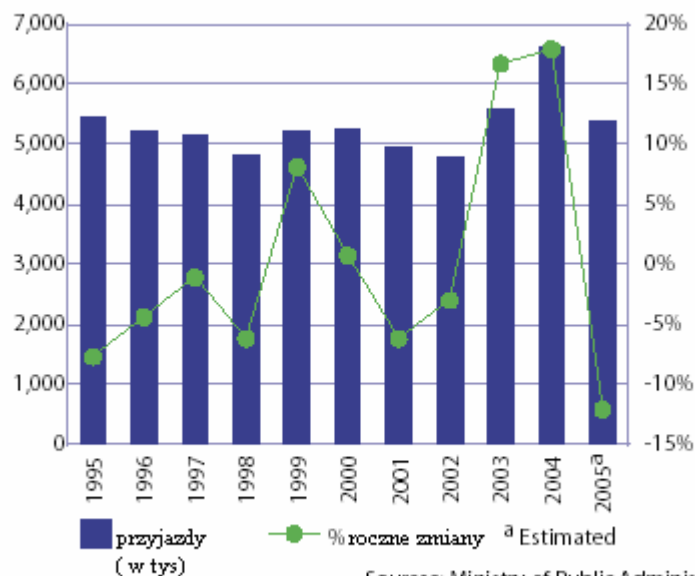
Przyczyną tak niskiej pozycji rankingowej może być zbyt słaba promocja tego państwa na tle Europy. Pomimo zauważalnego rozwoju kraju w ostatnich 5 latach, nadal duże znaczenie odgrywają stereotypy o Rumunii, jako krainie niebezpiecznej, pełnej bezdroży, która niczym nie przyciąga zagranicznych turystów, a kojarzy się jedynie z hrabią Drakulą straszącym przed laty w bajkach dla dzieci.

Rumunia nie wykorzystuje jeszcze w pełni swoich wielu walorów przyrodniczych jak i kulturalnych, które niewątpliwie posiada. Myślę, że w najbliższych latach władze powinny zainwestować w promocję swojego kraju oraz infrastrukturę (w każdej gałęzi) do recepcji wymagającego w dzisiejszych czasach turysty. Stworzenie osobiwych i charakterystycznych tylko dla tego państwa produktów turystycznych przyciągnie inwestorów, a następnie turystów. Rumunia powinna wykorzystać swoją odrębność kulturową i tym podbić „turystyczne serca” Europejczyków.

3. Analiza rynku turystycznego.

3.1. Turystyka przyjazdowa.

Przyjazdy turystów zagranicznych w latach 1995 - 2005

Sources: Ministry of Public Administration
and Interior (General Inspectorate of Frontier Police), Romania

Ryc. 5. Przyjazdy turystów zagranicznych do Rumunii w latach 1995-2005.

Źródło: Opracowanie własne na podst: World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”

Przyjazdy turystów zagranicznych do Rumunii i państw konkurujących w latach 2003-2004 (w tys)

Kraj	Miara	2003	2004	% zmian 2003/2004
Bulgaria	TF	4,048	4,630	14.4
Croatia	TCE	7,409	7,912	6.8
Serbia & Montenegro	TCE	481	580	20.1
Romania ^a	TF	5,595	6,600	17.9
	TCE	1,105	1,359	22.9
Hungary	TF	15,706 ^b	12,212	^c
Slovakia	TCE	1,387	1,401	1.0
Czech Republic	TCE	5,076	6,061	19.4
Poland	TF	13,720	14,290	4.2

^a From the National Institute of Statistics

^b Including same-day visitors

^c Comparison not possible as 2004 does not include same-day arrivals

TF: tourist arrivals at frontiers

TCE: tourist arrivals at registered accommodation

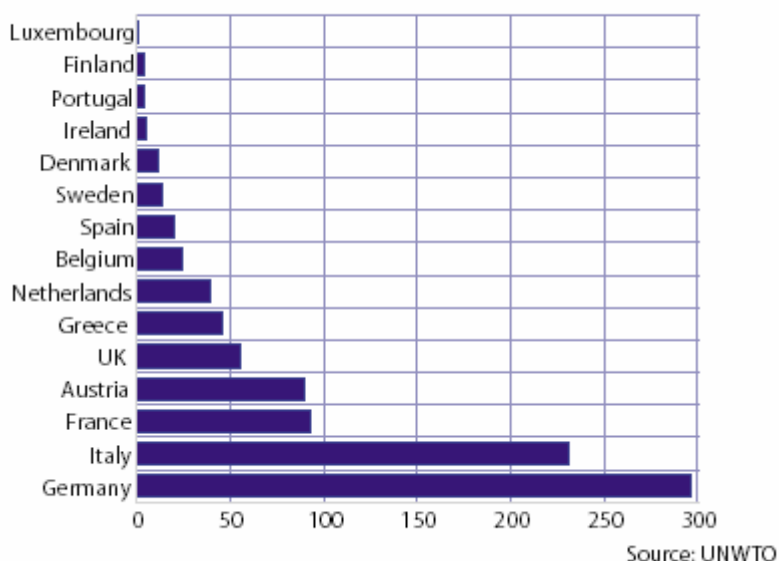
Source: World Tourism Organization (UNWTO) *World Tourism Barometer*

Tab. 8. Przyjazdy turystów zagranicznych do Rumunii i państw konkurujących w latach 2003-2004.

Źródło: Opracowanie własne na podst: World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”

Analizując pozycję Rumunii w stosunku do państw najbardziej dla niej konkurencyjnych, liczbę przyjazdów turystów zagranicznych w 2004 roku można porównać do przyjazdów w Czechach (różnica 450 tys przyjazdów na korzyść Rumunii). Prawie dwukrotnie większą liczbę przyjazdów zanotowały Węgry, również Polska przewyższa Rumunię o ok. 2,5 razy.

Przyjazdy do Rumuni z państw UE w 2004r (w tys)

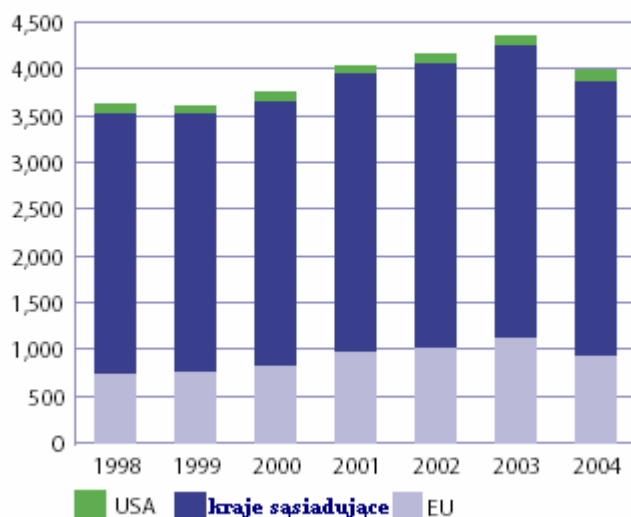

Ryc.6. Przyjazdy do Rumunii z państw Unii Europejskiej w 2004r (w tys).

Źródło: Opracowanie własne na podst: World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”

Wśród państw Unii Europejskiej w 2004r, największa liczba turystów pochodziła z Niemiec, Włoch i Francji.

Przyjazdy do Rumunii z USA, krajów Unii Europejskiej oraz państw sąsiadujących, w latach 1998-2004.

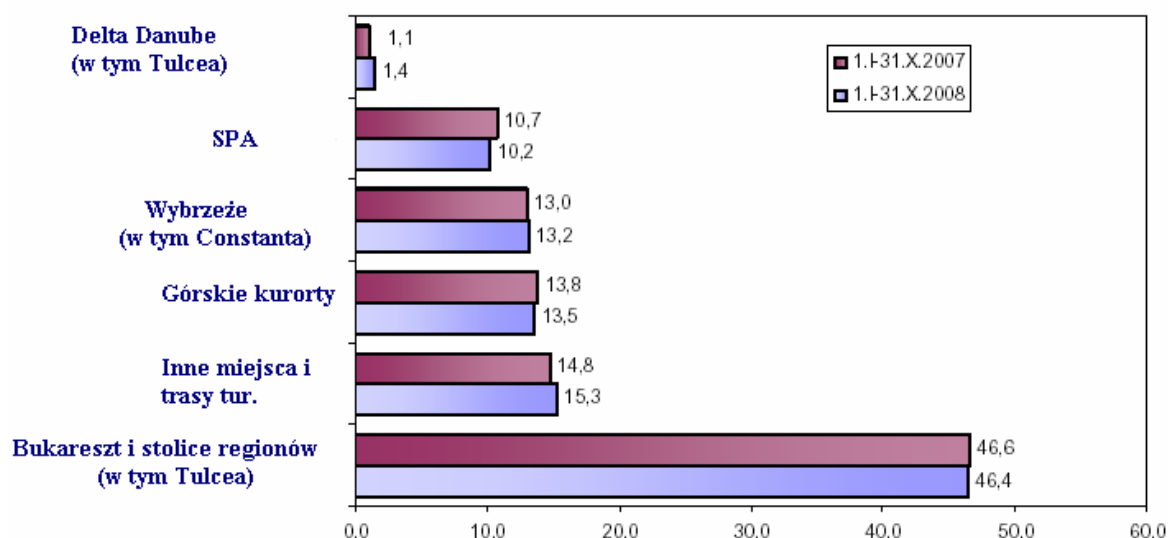

Ryc.7. Przyjazdy do Rumunii z USA, krajów Unii Europejskiej oraz państw sąsiadujących w latach 1998-2004.

Źródło: Opracowanie własne na podst: World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”

Jak dokładnie obrazuje powyższa rycina, najwięcej turystów zagranicznych przyjeżdżających do Rumunii pochodzi z krajów sąsiadujących (kolor granatowy na słupkach). Co piąty turysta to mieszkaniec Unii Europejskiej (kolor jasnoniebieski). Dane pochodzą z lat 1998 –2004, kiedy Rumunia nie była jeszcze członkiem Unii Europejskiej (jest od 2007r), co było zapewne barierą w podróżach z tych krajów. Z krajów pozaeuropejskich najczęściej przyjeżdżają Amerykanie, w 2004 zanotowano 111 tys przyjazdów.

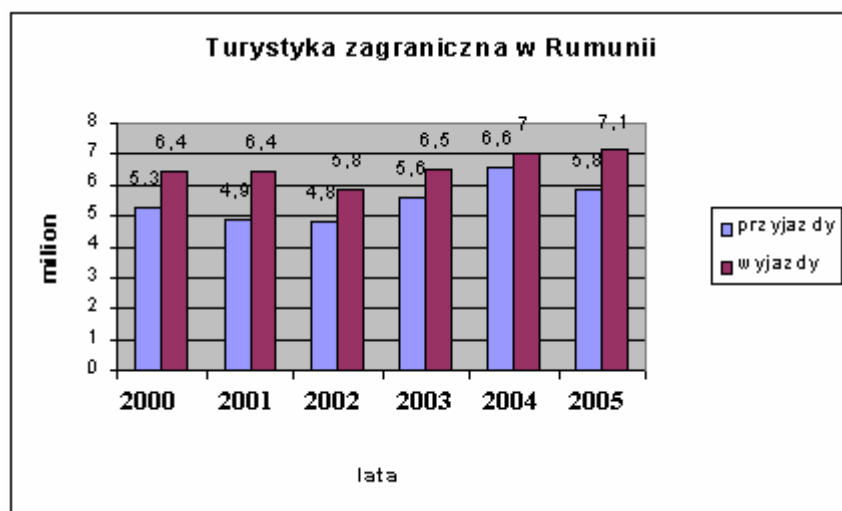
Struktura przyjazdów w podziale na regiony (w %)

Ryc. 8. Struktura przyjazdów w podziale na regiony (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podst: The National Institute of Statistics, Press Release No. 243 of the 3 of December 2008 – „Tourism – October and period 1.I – 31.X.2008”

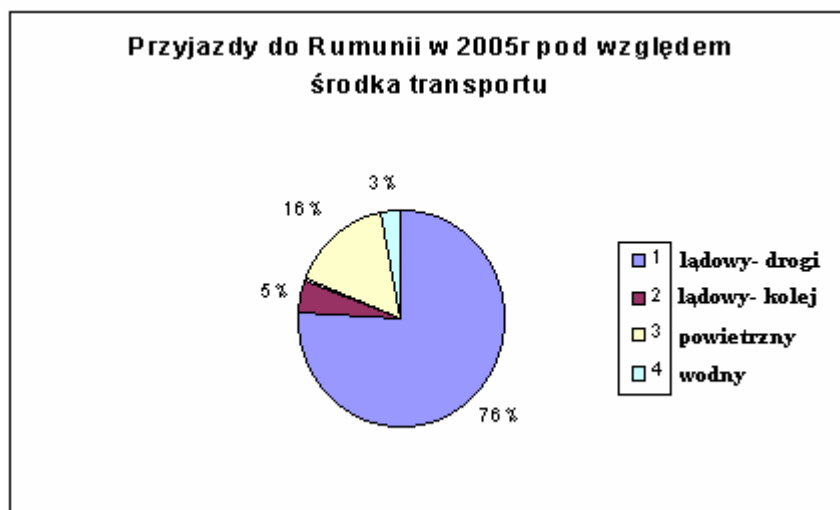
Zarówno w 2007 jak i w 2008 w porównywanym okresie tj 1.I – 31.10 najchętniej odwiedzana jest stolica państwa – Bukareszt oraz stolice regionów, chociaż procent odwiedzających zmniejszył się o 0,2%. Dużym zainteresowaniem cieszy się nadal wybrzeże Morza Czarnego (wahanie +0,2 %) oraz kurorty górskie (-0,3%).

Ryc. 9. Turystyka zagraniczna w Rumunii w latach 2000-2005. Źródło: Opracowanie własne na podst. „Tourism – Romanian Statictical Yearbook”

Wykres pokazuje emisyjność

Rumuni, tzn. więcej turystów wyjeżdża niż przyjeżdża.
Różnica ta waha się na przykładzie 2005r na poziomie 1,3 miliona turystów.

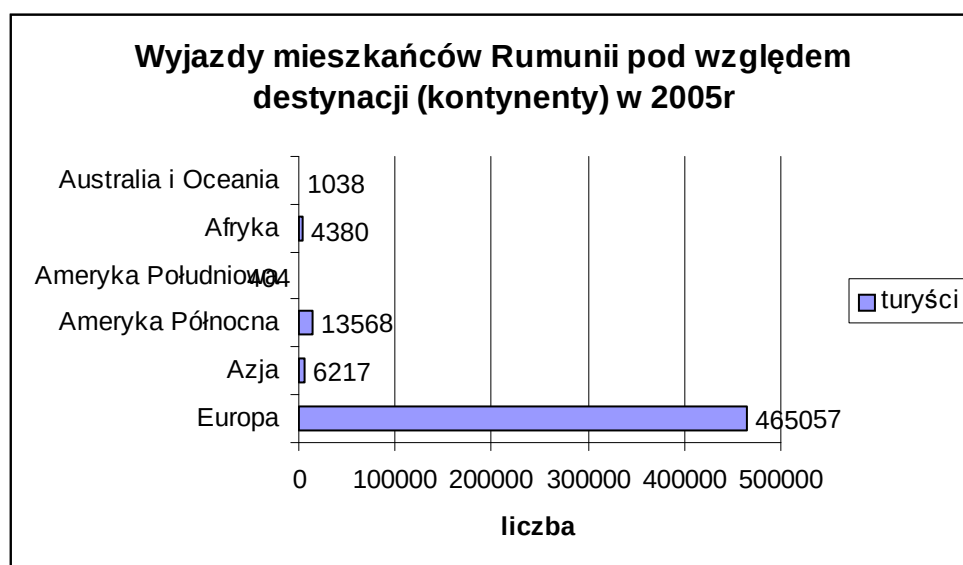

Ryc. 10. Przyjazdy do Rumunii pod względem środka transportu (2005, w %)

Źródło: Opracowanie własne na podst. „Tourism – Romanian Statistical Yearbook”

W stosunku wszystkich przyjazdów do Rumunii w 2005 roku, 76% turystów (4 mln 428 tys) przybyło transportem drogowym, 16% (919 tys) drogą powietrzną, 5% (315 tys) koleją, a 3% (187 tys) transportem wodnym.

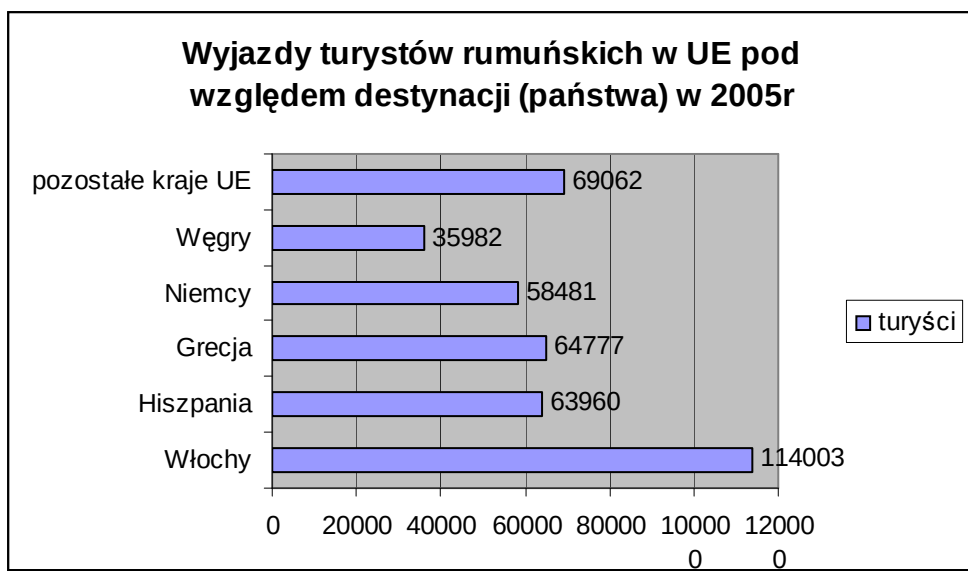
3.2. Turystyka wyjazdowa.

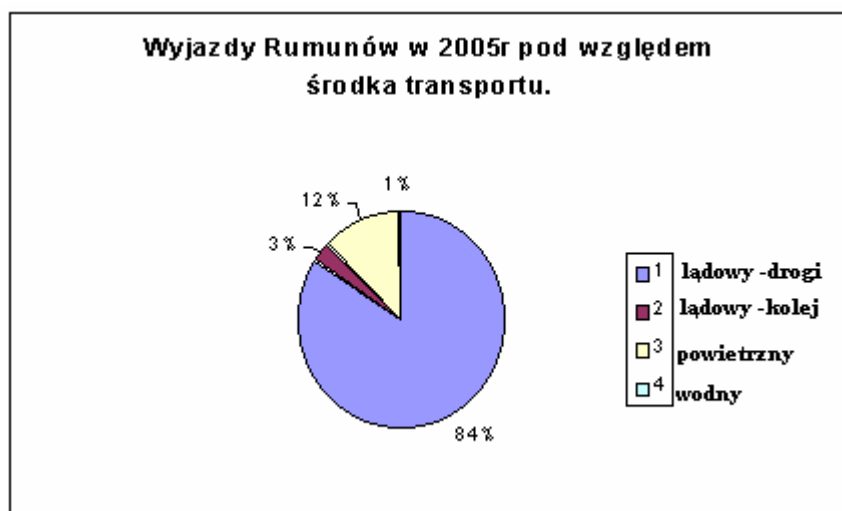
Ryc. 11. Wyjazdy mieszkańców Rumunii pod względem destynacji (kontynenty) w 2005r.

Źródło: Opracowanie własne na podst. „Tourism – Romanian Statistical Yearbook”

Niewątpliwie najczęściej odwiedzanym kontynentem przez turystów rumuńskich jest Europa (ryc. powyżej). Natomiast spośród wyjazdów do krajów Unii Europejskiej, najczęściej odwiedzanym krajem są Włochy (28%), następnie Grecja i Hiszpania. Na piątej pozycji pod względem wyjazdów do UE uplasowały się Węgry (ok. 9%), a co ciekawe inny sąsiad Rumunii – Bułgaria stanowi jedynie 0,8% wszystkich wyjazdów do UE.

Ryc. 12. Wyjazdy turystów rumuńskich w UE pod względem destynacji (państwa) w 2005r.
 Źródło: Opracowanie własne na podst. „Tourism – Romanian Statistical Yearbook”

Ryc. 13. Wyjazdy Rumunów w 2005r pod względem środka transportu.
 Źródło: Opracowanie własne na podst. „Tourism – Romanian Statistical Yearbook”

Pod względem środka transportu w wyjazdach Rumunów w 2005r najczęściej wybieranym jest transport drogowy – 84% całości. Następnie 12% stanowi transport lotniczy.

3.3. Charakterystyka pobytów.

Przyjazdy i noclegi w rozróżnieniu na turystów zagranicznych i krajowych.

	PRZYJAZDY			NOCLEGI		
	Październik 2008 (w tys)	Październik 2007 (w tys)	10.2008 / 10.2007 (%)	Październik 2008 (w tys)	Październik 2007 (w tys)	10.2008 / 10.2007 (%)
Razem	593.0	573.9	103.3	1642.1	1571.7	104.5
Rumuni	462.2	434.5	106.4	1356.5	1276.2	106.3
Turyści zagraniczni	130.8	139.4	93.8	285.6	295.5	96.6

Tab. 9. Przyjazdy i noclegi w rozróżnieniu na turystów zagranicznych i krajowych.

Źródło: Opracowanie własne na podst: The National Institute of Statistics, Press Release No. 243 of the 3 of December 2008 – „Tourism – October and period 1.I – 31.X.2008”

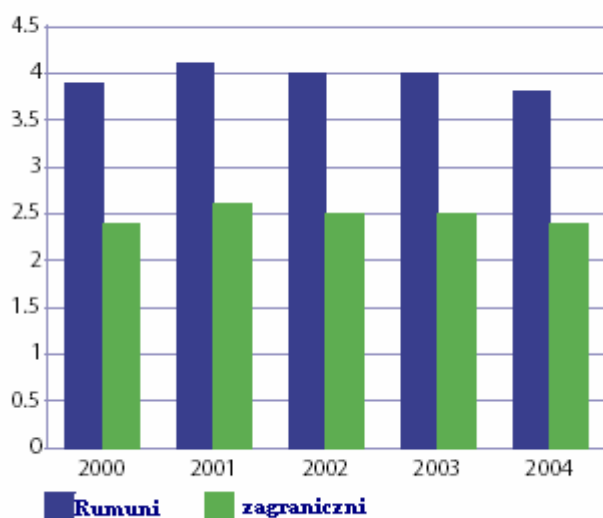
W porównaniu okresu 01.01-31.10.2007 oraz 01.01-31.10.2008 łatwo zauważyć, że łączna ilość przyjazdów zwiększyła się o 3,3%, a noclegów o 4,5%.

Jeśli chodzi o turystów krajowych, to liczba podróżujących jest około 3 razy większa niż turystów zagranicznych, wzrosła o 6,4%.

Nocujących krajowych jest około 5 razy więcej niż zagranicznych, w 2008r nocowało ich o 6,3% więcej niż w roku 2007.

Zmalała natomiast liczba turystów zagranicznych zmalała w roku 2008 w stosunku do 2007 o 6,2%, a nocujących o 3,6%.

Przeciętna długość noclegów w Rumunii w hotelach/motelach, w latach 200-2004 (w dniach)

Source: Oxford Economic Forecasting

Ryc. 14. Przeciętna długość noclegów w Rumunii w hotelach/motelach w latach 2000-2004 (w dniach).

Źródło: Opracowanie własne na podst: World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”

Na przestrzeni lat 2000-2004 można zaobserwować, że goście zagraniczni pozostają średnio w Rumunii ok. 2,5 dnia.

Natomiast turyści krajowi wyjeżdżają na ok. 4 dni, są to z reguły wyjazdy weekendowe za miasto, w góry oraz na wybrzeże.

TURYSŃCI		ODWIEDZAJĄCY		NOCUJĄCY		
2004	2005	2004	2005	2004	2005	
8478311	7779327	11735842	9917719	63322463	57578058	RAZEM
7560117	6830944	10376306	8738278	52034891	46117985	Wakacje, w tym:
4919745	4503124	7350829	6149656	31006639	29161154	Wizyty u krewnych i przyjaciół
383830	309863	628489	487943	4988150	3616325	Wyjazdy służbowe i w interesach
534364	638520	731047	691496	6299422	7843748	Inne

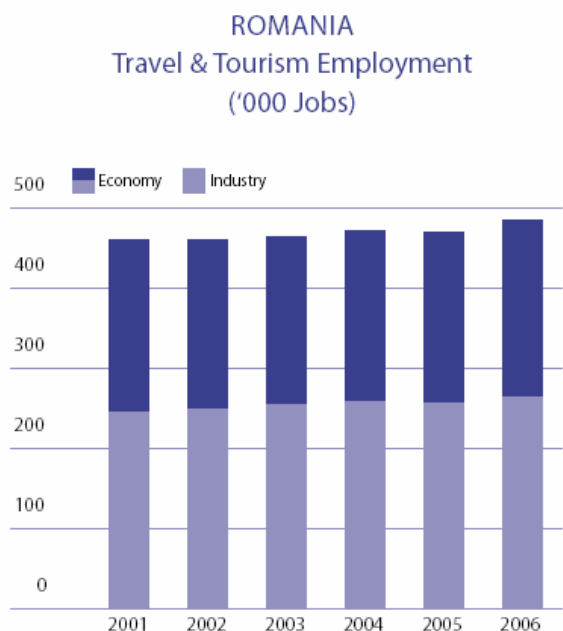
Tab. 10. Liczba turystów, odwiedzających i nocujących w Rumunii w latach 2004 i 2005, pod względem celu przyjazdu.

Źródło: Opracowanie własne na podst. „Tourism – Romanian Statistical Yearbook”

Najczęstszym powodem wyjazdów wakacyjnych w roku 2005 były wizyty u krewnych i znajomych, a stanowiły one 65% wszystkich podejmowanych wakacyjnych aktywności turystycznych.

3.4. Zatrudnienie w sektorze usług turystycznych.

Z danych EUROSTATU z 2007 roku wynika, że zatrudnionych w sektorze „Hotele i restauracje” było 137 tys osób, a w sektorze „Zakwaterowanie turystyczne” 34 tys.. W porównaniu z ogółem zatrudnionych w turystyce w Unii Europejskiej w 2007r jest to jedynie 1,5%. Dla porównania, kraj mający największą liczbę zatrudnionych w sektorze „Hotele i restauracje” – Hiszpania, zatrudnia 1mln 451 tys osób czyli ponad 10 razy więcej niż opisywana przeze mnie Rumunia.

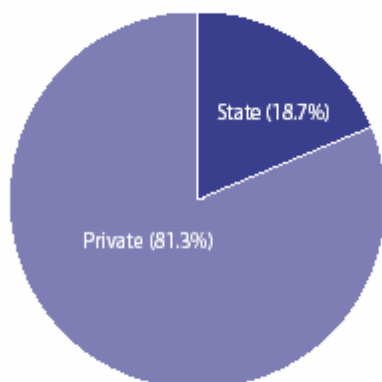

Ryc. 15. Rumunia – zatrudnienie w tursytyce (w tys)
Źródło: World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”

Według statystyk WTTC z 2006r Rumunia zajmowała 142 miejsce pod względem odsetka zatrudnionych w turystyce.

3.5 Branża turystyczna.

Własność obiektów zakwaterowania 2004r

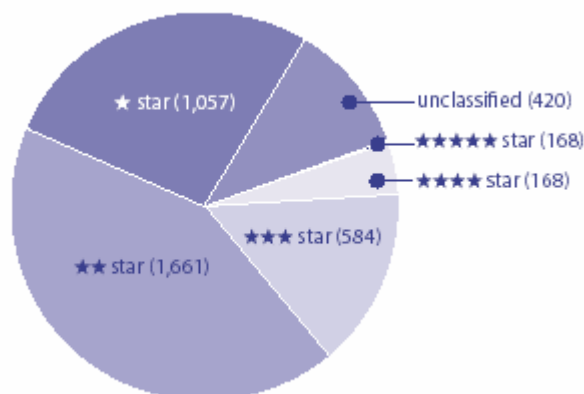
Source: National Tourism Authority

Ryc. 16. Własność obiektów zakwaterowania – Rumunia 2004 r.

Źródło: Opracowanie własne na podst. World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”

Ogromna większość, bo aż 81,3% obiektów zakwaterowania w Rumunii to własność prywatna. Przekłada się to niestety na niski standard świadczonych usług, co pokazuje kolejna rycina.

Pojemność oraz gradacja hoteli (2004)

Source: National Tourism Authority

Jeden na trzy hotele posiada status dwóch gwiazdek, 1/3 to obiekty niesklasyfikowane bądź jednogwiazdkowe. Hotele o najwyższym standardzie to najmniejszy odsetek od całości.

Ryc. 17. Pojemność oraz gradacja hoteli (2004)

Źródło: Opracowanie własne na podst. World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”

Liczba łóżek hotelowych w najczęściej odwiedzanych regionach (2004; w ilości łóżek)

Danube Delta	3,180
Spas	40,849
Bucharest & other	46,541
Seaside	116,935
Mountain Resorts	32,554
Other localities	35,837

Source: National Tourism Authority

Tab. 11. Liczba łóżek hotelowych w najczęściej odwiedzanych regionach w 2004r (ilość łóżek)

Źródło: Opracowanie własne na podst. World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”.

Najlepiej zagospodarowanym terenem turystycznym Rumunii pod względem ilości łóżek hotelowych jest Wybrzeże Morza Czarnego - 116 935 łóżek. Mimo wszystko statystyki pokazują, że stanowi ono jedynie 13% ogólnych podróży.

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bułgaria	648	679	755	849	1016	1230	1348	1526
Niemcy	38551	38529	38129	37547	36839	36575	36201	35941
Włochy	33361	33421	33411	33480	33518	33527	33768	34037(p)
Polska	1449	1391	1478	1547	2139	2200	2301	2443
Rumunia	2533	2681	2765	2989	3301	3608	4125	4163
Wielka Brytania	47410	44744	44657	44126	44625	32926	39107	40130(p)

Tab. 12. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego.

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>

W 2007 roku Rumunia mogła poszczycić się 4163 hotelami. Przewyższyła tym samym Polskę prawie dwukrotnie, a swojego konkurencyjnego sąsiada- Bułgarię prawie trzykrotnie.

Lider klasyfikacji pod względem liczby hoteli i obiektów typu hotelowego w Europie deklasuje niestety Rumunię prawie dziesięć razy.

Pojemność zakwaterowania turystów pod względem typu własności oraz rodzaju obiektu (2004)

Rodzaj obiektu	Razem, w tym:		Własność państwowa:		Własność prywatna:	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Razem, w tym:	3900	100	730	18.7	3170	81.3
Hotele	928	23.8	209	5.3	719	18.4
Domki turystyczne	892	22.9	6	0.2	886	22.7
Wille	691	17.7	208	5.3	483	12.4
Urban tourist boarding houses	461	11.8	8	0.2	453	11.6
Bungalowy	279	7.2	66	1.7	213	5.5
Obozowiska szkolne	157	4.0	151	3.9	6	0.2
Motele	149	3.8	18	0.5	131	3.3
Tourist chalets	132	3.4	25	0.6	107	2.7
Campingi	72	1.8	12	0.3	60	1.5
Houselet-type units	53	1.4	8	0.2	45	1.2
Tourist halting places	25	0.6	4	0.1	21	0.5
Hostele	21	0.5	3	0.1	18	0.5
Schroniska	15	0.4	5	0.1	10	0.3
Ship accommodation spaces	13	0.3	4	0.1	9	0.2
Hotels for youth	10	0.3	3	0.1	7	0.2
Holiday villages	2	0.1	-	-	2	0.1

Tab. 13. Pojemność zakwaterowania turystów pod względem typu własności oraz rodzaju obiektu (2004)
Źródło: Opracowanie własne na podst. „Annals of the University of Petrosani- Economics- Vol VI”

3.6. Wpływy z turystyki.

	Wpływy			Zmiany				
	W 2000	W 2006	W 2007	waluta	05/04 (%)	06/05 (%)	07/06 (%)	08/07* (%)
Europa	231 306	376 945	433 404					
Wielka Brytania	21 857	33 695	37 617		9,5	8,5	2,7	-1,5
Francja	30 757	46 345	54 228		-2,8	4,3	7,2	-0,6
Niemcy	18 693	32 801	36 029		5,4	11,4	0,6	1,8

Bułgaria	1 076	2 588	313		9,3	5,5	10,8	14,8
Węgry	3 757	4 233	4 728	€	1,2	2	2,3	10,4
Polska**	5 677	7 239	10 627		-4,9	10,7	30,9	-6,3
Rumunia	359	1 298	1 464	€	109,9	21,4	3,3	b.d.
Włochy	27 493	3 813	42 651		-0,7	6,7	2,5	3,2
Hiszpania	29 967	51 122	57 795		6	5,6	3,6	5

Tab 14. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie (w mln USD)

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>

Dochody Rumunii z turystyki międzynarodowej są na niskim poziomie w porównaniu z Europą, w 2007 roku osiągnęły liczbę 1 mln 464 euro. Dla porównania Polska osiągnęła prawie sześciokrotnie większe wpływy z turystyki międzynarodowej. Natomiast najlepiej zarabiające na turystyce państwo europejskie – Hiszpania – prawie czterdziestokrotnie przewyższyło Rumunię pod tym względem.

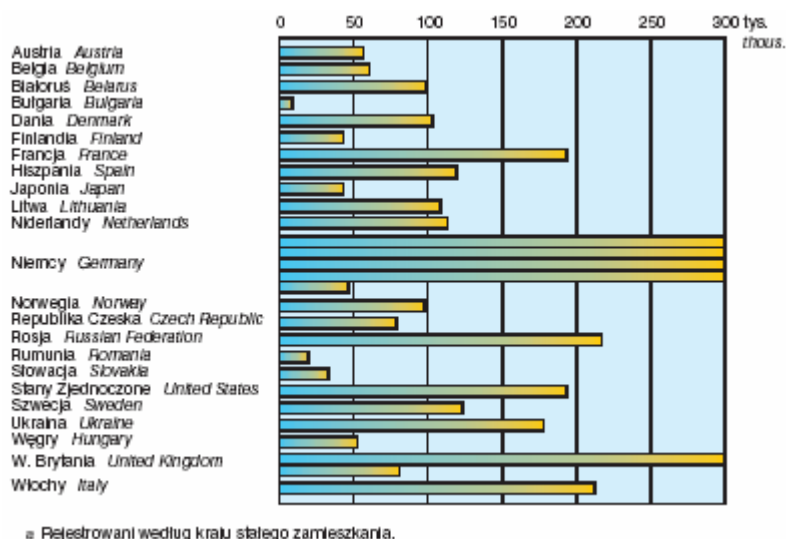
4. Znaczenie rynku turystycznego Rumunii dla Polski.

Kraje	2000	2005	2006	2007	Countries
	w tys. in thous.				
OGÓŁEM	84515	64606	65115	64883	TOTAL
w tym:					of which:
Kraje graniczące z Polską . .	80595	60542	60451	59672	Countries bordering Poland
Rosja	2275	1599	1722	1613	Russian Federation
Litwa	1414	1344	1459	1365	Lithuania
Białoruś	5920	3651	3912	3848	Belarus
Ukraina	6184	5279	5642	5421	Ukraine
Słowacja	3914	3378	3422	3147	Slovakia
Republika Czeska	11985	7855	7102	7143	Czech Republic
Niemcy	48903	37436	37192	37135	Germany
Austria	304	282	304	313	Austria
Belgia	160	72	91	114	Belgium
Bułgaria	35	61	66	71	Bulgaria
Cypr	1	2	2	1	Cyprus
Dania	144	112	134	148	Denmark
Estonia	259	156	186	232	Estonia
Finlandia	66	68	77	81	Finland
Francja	292	220	230	256	France
Grecja	30	29	31	25	Greece
Hiszpania	43	73	89	118	Spain
Irlandia	16	40	69	118	Ireland
Luksemburg	3	3	3	4	Luxembourg
Łotwa	421	345	410	477	Latvia
Malta	1	2	1	1	Malta
Niderlandy	402	335	410	359	Netherlands
Norwegia	57	81	102	141	Norway
Portugalia	15	27	37	71	Portugal
Rumunia	48	78	95	97	Romania
Słowenia	17	22	23	24	Slovenia
Stany Zjednoczone	288	340	353	328	United States
Szwecja	205	214	224	219	Sweden
Węgry	143	249	268	269	Hungary
W. Brytania	240	345	455	544	United Kingdom
Włochy	191	247	276	324	Italy

Tab. 15. Przyjazdy cudzoziemców do Polski, według krajów (w tys).
Źródło: „Mały rocznik statystyczny Polski 2007”

W 2007 roku do Polski przyjechało 97 tysięcy turystów, o 2 tys więcej niż rok wcześniej.

Jest to jedna z najrzadziej odwiedzających Polskę nacji.

Ryc. 18. Turyści zagraniczni z wybranych krajów korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w Polsce w 2007r.

Źródło: „Mały rocznik statystyczny Polski 2007”

Rycina ta jeszcze lepiej pokazuje, jak małym odsetkiem turystów zagranicznych przyjeżdżających do Polski są turyści rumuńscy.

Na ogół 64 mln 883 tys turystów zagranicznych, którzy przyjechali do Polski w 2007r, Rumuni stanowili jedynie 0,15 %.

Podsumowanie:

Rynek turystyczny Rumunii nie jest ciekawą destynacją dla polskich turystów.

Pomimo wielu atrakcji, zarówno naturalnych jak i kulturowych może się wydawać, że w Polakach ciągle żyje stereotyp Rumunii jako dalekiej krainy, dzięki i niebezpiecznej. Rumuni natomiast nadal stanowią dla nas społeczeństwo nie godne zaufania.

Myślę, że odpowiednia promocja Rumunii, od jej najmocniejszych i najpiękniejszych stron zdecydowanie poprawiłaby obopólne relacje. Promocja ta dotyczy tak Polski jak i całej Europy.

5. Prognozy dla rozwoju turystyki w Rumunii.

5.1 Analiza SWOT rumuńskiej turystyki.

Mocne strony:

- Bogata flora i fauna, gatunki i ekosystemy unikalne w Europie;
- Zasoby naturalne i mineralne rekomendowane jako środki stosowane w balneologii;
- Tradycyjna kuchnia, lokalne przysmaki;
- Lokalna kultura i bogactwo folkloru, praktykowane na co dzień;
- Małe zanieczyszczenie środowiska w większości regionów;
- Mnogość naturalnych walorów turystycznych oraz antropogenicznych i kulturowych,
- Stosunkowo dużo obiektów na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO – świadczące o unikalności walorów turystycznych;

Słabe strony:

- nadmierna eksploatacja naturalnych zasobów poprzez wywóz śmieci, nadmierną eksploatację rolniczą i hodowlaną oraz niekontrolowaną turystykę;
- słaba aktywność rządowa w ochronie naturalnych zasobów;
- słaba administracja rządowa na poszczególnych szczeblach;
- degradacja środowiska spowodowana brakiem systemu jego ochrony;
- brak informacji turystycznej, tak w sieci ogólnokrajowej jak i lokalnie;
- słaba jakość usług w porównaniu ze standardami europejskimi;

Szanse:

- znaczny rozwój od 2007r – wejście do Unii Europejskiej;
- podniesienie w związku z tym PKB o 9%;
- wsparcie dla projektów promujących naturalne bogactwo walorów;
- promocja kraju jako destynacji turystycznej w Europie i na świecie;
- promocja poszczególnych regionów, pod względem ich unikatowego charakteru i osobliwości (np. Transylwania);
- rozbudowanie infrastruktury turystycznej;
- rozwój alternatywnych rodzajów turystyki, mniej eksploatujących środowisko naturalne jak np.: ekoturystyka, agroturystyka etc;
- Poprawienie standardu świadczonych usług, do odpowiadającego standardom europejskim;

Zagrożenia:

- Ogromna konkurencyjność na rynku europejskim i światowym pod względem turystyki;
- Trudność wybicia się do państw czołówki;
- Bariery ustawowe – zmiany prawa państwowego na bardziej przyjazne turystyce i zagranicznym inwestorom;
- Brak funduszy na rozwój infrastruktury i promocję;
- Zakorzeniony niekorzystny stereotyp o Rumunii;
- Rosnący na świecie terroryzm;
- Kataklizmy naturalne.

5.2. Podsumowanie generalne,

Rumunia jest młodym krajem w Unii Europejskiej, jest jej członkiem od 2007r. Wykazuje się dużym rozwojem pod względem wzrostu produktu krajowego brutto w stosunku do lat poprzednich. Również rozwój gałęzi gospodarki, jaką są usługi jest zauważalny. Zmieniła się wielkość i struktura zatrudnienia w usługach, w tym w turystyce.

Obok tego Rumunia pełna jest niesamowicie wartościowych walorów turystycznych, które wydają się nie być w pełni wykorzystywane. Jest krajem bardzo uniwersalnym, w sensie dostępu do prawie każdej możliwości uprawiania turystyki – od morza aż po góry. Być może zbyt małe nakłady finansowe na rozwój i ochronę tych dóbr powodują tak małe znaczenie w turystyce europejskiej.

W szansach Rumunii w analizie SWOT wymieniłam duży nacisk na promocję kraju. Bez tego Rumunia nie będzie miała szansy przebicia przez konkurencyjne państwa Europy, które przewyższają ją pod względem jakości i standardu usług oraz istnieniu na rynku i znajomości marki przez klientów. Bez dostatecznej i trafiającej do klienta promocji, ciężko będzie również zatrzeć utarte negatywne stereotypy w oczach Europejczyków.

Drugim najważniejszym punktem jest poprawienie infrastruktury turystycznej, w całościowym rozumieniu tego terminu tj. od dróg począwszy na wyposażeniu łazienek hotelowych kończąc. Chcąc przyjmować więcej turystów i osiągać z tego więcej wpływów trzeba zwiększyć miejsca zakwaterowania.

Myślę, że Rumunia jest na tyle niezwykłym i unikalnym krajem, że zaistnieje na europejskim rynku. Musi tylko umieć wykorzystać swoje niewątpliwe potencjały i możliwości...

Bibliografia.

1. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Rumunia>
2. <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>
3. *World Travel & Tourism Council – „Romania – the impact of travel and tourism on jobs and the economy”*
4. *The National Institute of Statistics, Press Release No. 243 of the 3 of December 2008 – „Tourism – October and period 1.I – 31.X.2008”*
5. *„Tourism – Romanian Statistical Yearbook”*
6. *„Annals of the University of Petrosani- Economics- Vol VI”*
7. *„Mały rocznik statystyczny Polski 2007”*

7. Spis tabel.

- Tab. 1. Rumunia – informacje ogólne.
- Tab. 2. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich z uwzględnieniem Rumunii.
- Tab. 3. Liczba (w tys) nierezydentów nocujących w hotelach i obiektach typu hotelowego.
- Tab. 4. Liczba (w tys)nocujących w pozostałych obiektach zakwaterowania zbiorowego.
- Tab. 5. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego w latach 2000-2007r.
- Tab. 6. Liczba zatrudnionych w 2007r (w tys)
- Tab. 7. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie (w mln USD)
- Tab. 8. Przyjazdy turystów zagranicznych do Rumunii i państw konkurujących w latach 2003-2004.
- Tab. 9. Przyjazdy i noclegi w rozróżnieniu na turystów zagranicznych i krajowych.
- Tab. 10. Liczba turystów, odwiedzających i nocujących w Rumunii w latach 2004 i 2005, pod względem celu przyjazdu.
- Tab. 11. Liczba łóżek hotelowych w najczęściej odwiedzanych regionach w 2004r (ilość łóżek)
- Tab. 12. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego.
- Tab. 13. Pojemność zakwaterowania turystów pod względem typu własności oraz rodzaju obiektu (2004)
- Tab.14. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie (w mln USD)
- Tab. 15. Przyjazdy cudzoziemców do Polski, według krajów (w tys).

8. Spis rycin.

- Ryc. 1. Mapa Europy. Położenie Rumunii.
- Ryc. 2. Flaga Rumunii.
- Ryc. 3. Godło Rumunii
- Ryc. 4. Podział administracyjny Rumunii i tradycyjne krainy historyczne.
- Ryc. 5. Przyjazdy turystów zagranicznych do Rumunii w latach 1995-2005.
- Ryc.6. Przyjazdy do Rumunii z państw Unii Europejskiej w 2004r (w tys).
- Ryc.7. Przyjazdy do Rumunii z USA, krajów Unii Europejskiej oraz państw sąsiadujących w latach 1998-2004.
- Ryc. 8. Struktura przyjazdów w podziale na regiony (w %)
- Ryc. 9. Turystyka zagraniczna w Rumunii w latach 2000-2005.
- Ryc. 10. Przyjazdy do Rumunii pod względem środka transportu (2005, w %)
- Ryc. 11. Wyjazdy mieszkańców Rumunii pod względem destynacji (kontynenty) w 2005r.

Ryc. 12. Wyjazdy turystów rumuńskich w UE pod względem destynacji (państwa) w 2005r.

Ryc. 13. Wyjazdy Rumunów w 2005r pod względem środka transportu.

Tab. 9. Przyjazdy i noclegi w rozróżnieniu na turystów zagranicznych i krajowych.

Ryc. 14. Przeciętna długość noclegów w Rumunii w hotelach/motelach w latach 2000-2004 (w dniach).”

Tab. 10. Liczba turystów, odwiedzających i nocujących w Rumunii w latach 2004 i 2005, pod względem celu przyjazdu.

Ryc. 15. Rumunia – zatrudnienie w tursytyce (w tys)

Ryc. 16. Własność obiektów zakwaterowania – Rumunia 2004 r.

Ryc. 17. Pojemność oraz gradiacja hoteli (2004)

Ryc. 18. Turyści zagraniczni z wybranych krajów korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w Polsce w 2007r.